

Voor : leden van de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Datum : 04 november 2020
Betreft : inbreng voor AO Gezond en Veilig Werken op 11 november 2020

Op 11 november a.s. staat een AO Gezond en Veilig Werken op uw programma. Er staan ook enkele asbestdossiers geagendeerd. Graag brengen wij het volgende onder uw aandacht.

Onze zorgen over de aanpak en voortgang van de herziening van het asbeststelsel

Aan de orde is de reactie van de Staatssecretaris op een brief van VERAS / VVTB waarin wij onze zorgen uiten over de aanpak van de Stelselherziening en wij tevens fors commentaar leveren op een TNO rapport. Onze brief dateert van 5 november 2019 en is inmiddels dus meer dan een jaar oud.

In de kern is onze zorg onverminderd. Er ligt sinds september 2018 een Kamerbrief over de herziening van het Certificatiestelsel Asbest. Essentieel onderdeel is de wijziging van het Arbobesluit, met onder andere een wijziging van de systematiek van risicoklasse-indeling en het loskoppelen van de risicoklasse en de certificatieplicht.

Er is nog steeds geen concept / ontwerp wijziging van het Arbobesluit beschikbaar. In zogenoemde stakeholdersbijeenkomsten wordt het werkveld door SZW weliswaar geïnformeerd, maar het is voor ons onmogelijk om inhoudelijk te reageren als er geen concrete voorstellen voorliggen. Wij hebben het Ministerie van SZW hierop herhaaldelijk gewezen.

Bij onze achterban bestaat veel onduidelijkheid. Er is in 2018 een stelselwijziging aangekondigd, maar nog steeds is voor het werkveld niet duidelijk hoe dat eruit gaat zien.

In onze brief aan de Staatssecretaris van 5 november 2019 hebben wij toegelicht dat daardoor ook de risicoperceptie rondom asbest kantelt. Opdrachtgevers denken dat regels veel eenvoudiger zullen worden en dat de veiligheidsmaatregelen om asbestblootstelling te voorkomen overdreven en onnodig zijn. Ook onze werknemers zijn steeds moeilijker te motiveren om de vereiste maatregelen te treffen. Veilig en gezond werken in de asbestsanering is vooral een kwestie van cultuur en gedrag. Dat vereist duidelijke regels, gebaseerd op een helder en consistent overheidsbeleid.

Onze oproep aan de Staatssecretaris is daarom onverminderd om snelheid te maken met de aanpassing van de regels. Schep snel duidelijkheid over hoe het asbeststelsel er uit gaat zien en wat er gaat veranderen. Benadruk, niet alleen in woorden maar ook in daden, dat de overheid onverminderd staat voor veilig en gezond werken en dat duidelijke regels daarvoor onontbeerlijk zijn.

Let op dat het Asbeststelsel juist niet ingewikkelder en kwetsbaarder wordt, in plaats van eenvoudiger, robuuster en veiliger!

Een risicogericht asbestbeleid is een goede zaak, maar het moet wel veilig uitvoerbaar zijn in de dagelijkse werkpraktijk. De werkpraktijk (opdrachtgevers, werkgevers en werknemers) heeft behoefte aan duidelijke regels.

Wij hebben al eerder gewaarschuwd voor een lappendeken aan risicoklassen, arbeidshygiënische maatregelen (wanneer bijvoorbeeld wel en geen masker dragen) en protocollen en certificatieplichten.

Dat staat op papier misschien mooi, maar in de praktijk gaat dat niet werken. Administratieve lasten zullen toenemen en er komt meer discussie in de praktijk, wat een voedingsbodem zal zijn voor adviseurs en advocaten. De werkgevers en werknemers die het saneringswerk moeten uitvoeren komen hierdoor alleen maar meer onder druk te staan. Uiteindelijk is de borging van veilig en gezond werken het kind van de rekening.

Verder ontbreekt het aan goed onderzoek naar en een praktijktoets van de gevolgen van een (vergaand) gedifferentieerd asbestbeleid. Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen als voor bepaalde saneringshandelingen de ene keer wel en dan andere keer geen masker hoeft te worden gedragen? Het Ministerie van SZW is niet bereid om dat te betrekken bij de stelselherziening.

De concrete beleidsvoornemens van SZW (zoals de wijziging van het Arbobesluit) zullen wij met name toetsen aan het uitgangspunt of het veilig uitvoerbaar is in de dagelijkse werkpraktijk.

Asbesthoudende vensterbanken

Ondanks dat de stelselherziening niet vlot, heeft Ascert onder druk van bepaalde opdrachtgevers en onder druk van het Ministerie van SZW medio dit jaar asbesthoudende vensterbanken ingedeeld in risicoklasse 1. Wij vinden dat onverstandig en hebben het Ministerie van SZW daarop ook gewezen.

Wij pleiten er al jaren voor om de werkmethode voor het saneren van asbesthoudende vensterbanken te vereenvoudigen. In bepaalde gevallen is een containment namelijk niet nodig en / of is het dragen van een adembeschermingsmiddel niet vereist. Dat zal tot kostenvoordelen leiden. Voorwaarde is wel dat een specifieke werkmethode zorgvuldig wordt toegepast. Zo niet, dan is er risico op overschrijding van de blootstellingsnorm.

Bij het Ministerie van SZW en bij Ascert hebben wij er voor gepleit om het werk wel door gecertificeerde professionals te laten uitvoeren. Juist het saneren van asbestbronnen zonder adembeschermingsmiddel vereist namelijk deskundigheid en een geborgde veiligheidscultuur bij werkgever en werknemer.

Helaas heeft het Ministerie van SZW onze adviezen in de wind geslagen. Asbesthoudende vensterbanken mogen door bouwvakkers worden weggehaald, door bedrijven die hierin niet gespecialiseerd zijn, zonder masker en zonder het strenge toezicht waaraan gecertificeerde bedrijven en gecertificeerde personen onderhevig zijn.

Ook valt het saneren van vensterbanken hierdoor plotsklaps buiten het LAVS, waardoor toezicht en handhaving wordt bemoeilijkt. Het LAVS is juist wettelijk verankerd in het Bouwbesluit / AVB2005 met als maatschappelijke doel de ondersteuning van toezicht ter voorkoming van nadelige gevolgen voor de gezondheid van de mens en het milieu.

Inmiddels zijn er veel vragen over de status van de specifieke werkmethode voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken en de praktische uitvoering daarvan. We hebben aan het Ministerie van SZW gevraagd om overleg hierover.

Wijziging Certificatieschema Asbest

Momenteel is bij het Ministerie van SZW een wijziging van het Certificatieschema Asbest aanhangig. Wij maken ons zorgen over de lange behandeltermijn (meer dan een jaar). Hierover hebben wij een brief aan het Ministerie van SZW gestuurd en daarop is ook een reactie ontvangen (zie afschriften).

De wijzigingsvoorstellen zijn binnen Ascert zorgvuldig voorbereid en gemotiveerd. Het betreft wijzigingsvoorstellen die direct van invloed zijn op het borgen van veilig en gezond werken en / of een actueel knelpunt in de dagelijkse werkpraktijk oplossen.

Het doorvoeren van schemawijzigingen duurt te lang en de behandelprocedure is onduidelijk en onvoorspelbaar. Hierdoor kunnen voor de borging van veilig en gezond werken noodzakelijke wijzigingen in de praktijk niet worden doorgevoerd. Ook kunnen efficiëntere werkwijzen die leiden tot kostenbesparingen hierdoor niet worden geïmplementeerd. Verder leidt dit tot onbegrip in het werkveld en tot vermindering van draagvlak voor het certificatiestelsel dat toch al onder druk staat.

Wij hebben aan het Ministerie verzocht om vaart te maken en de procedures voor het behandelen en invoeren van schemawijzigingen te stroomlijnen.

NSOB rapport

Verder staat ook het NSOB rapport op uw agenda. Recent heeft u nog gesproken met de onderzoekers. Als branche zijn wij niet geconsulteerd, maar desgevraagd zijn wij uiteraard graag bereid om onze reactie met u te delen.

Kort en goed vinden wij het rapport niet van toegevoegde waarde en juist contraproductief. Het betreft een essay gebaseerd op gesprekken met partijen en geen systematisch en wetenschappelijk bestuurskundig onderzoek. Er worden echter wel conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan alsof er uitgebreid wetenschappelijk onderzoek is verricht. Een deel van de aanbevelingen komt overeen met de stelselherziening die is ingezet door SZW. Voor andere conclusies en aanbeveling ontbreekt een onderbouwing.

Wat wij vooral jammer vinden is dat opnieuw eerder sprake is van polarisatie van de maatschappelijke discussie over risicogericht asbestbeleid, enkel gebaseerd op gesprekken met partijen, dan van een daadwerkelijke bijdrage aan beleidsvorming. In zoverre delen we dan ook de reactie van de Staatssecretaris, dat met de stelselherziening een weg is ingezet om zaken te verbeteren maar dat een fundamenteel herontwerp van het stelsel niet aan de orde is. Het overnemen van een dergelijk advies zou bovendien alleen maar leiden tot nog meer vertraging om tot daadwerkelijke verbetering te komen. Daar zit niemand op te wachten.